

Northern
Cereals

Northern Periphery and
Arctic Programme

2014-2020

EUROPEAN UNION

Investing in your future
European Regional Development Fund

Korn til modning i Nord-Norge

Basert på erfaring fra Island og resultater
fra NORA prosjektet

Jónatan Hermannsson

Landbúnaðarháskóli Íslands
Agricultural University of Iceland

Tekst oversatt til norsk av Sigríður Dalmannsdóttir

Maður og staður – mann og sted

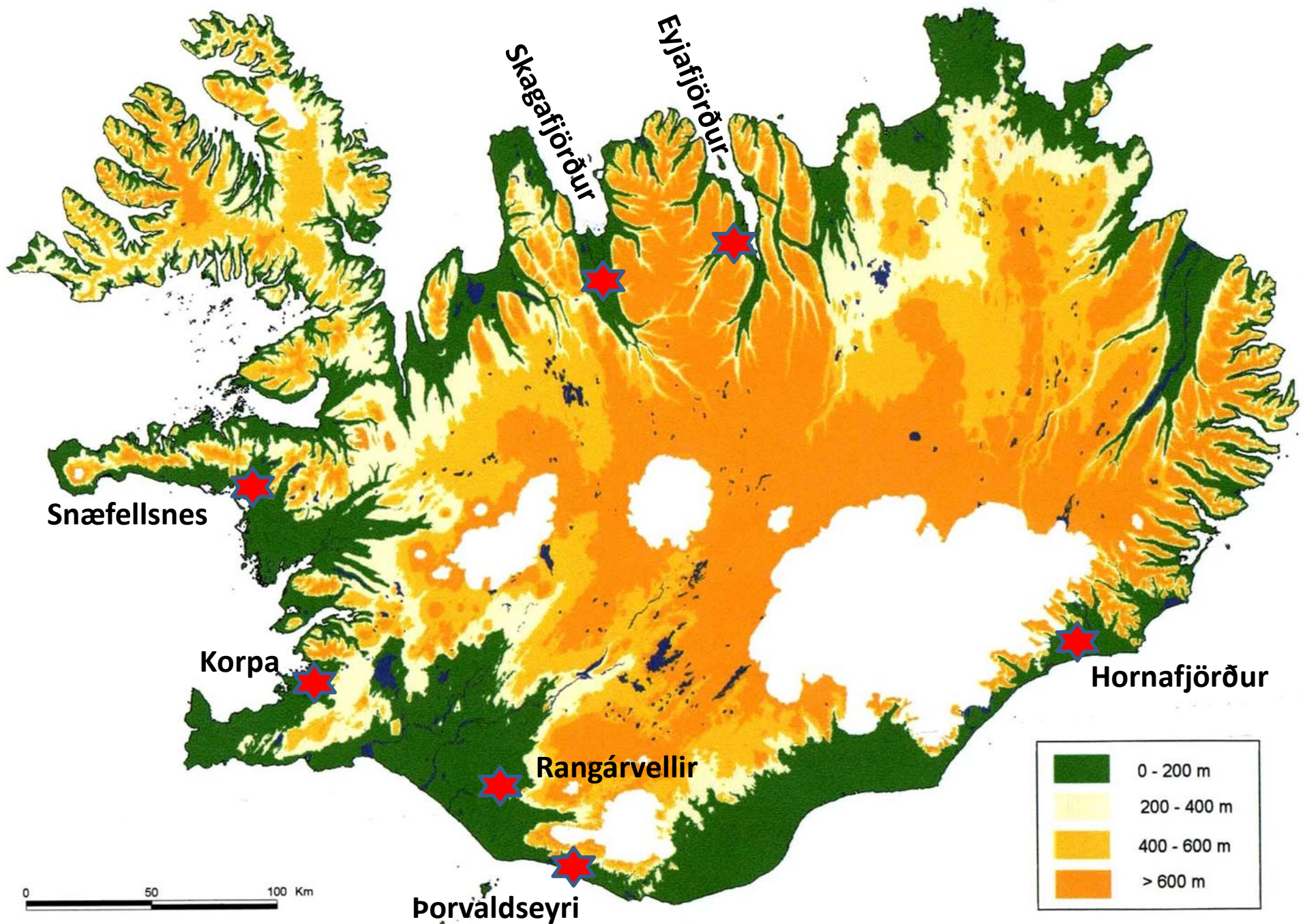
Jeg heter Jónatan og er Hermannsson

**De siste 30 årene har jeg vært ansvarlig for
forsøksstasjonen på Korpa ved
Landbruksuniversitetet på Island**

**Og samtidig har jeg jobbet med foredling av
korn**

28 8 2014

Korpa

forsøksstasjon, tilhører Landbruksuniversitetet på Island

Ísland og Noregur

Fra Norge kom det ca. 60% av landnámsmenn på Island (85% menn og 35% kvinner) ifølge DNA-analyse

Fra Irland kom det ca. 40% landnámsmenn (15% menn og 65% kvinner) ifølge DNA-analyse

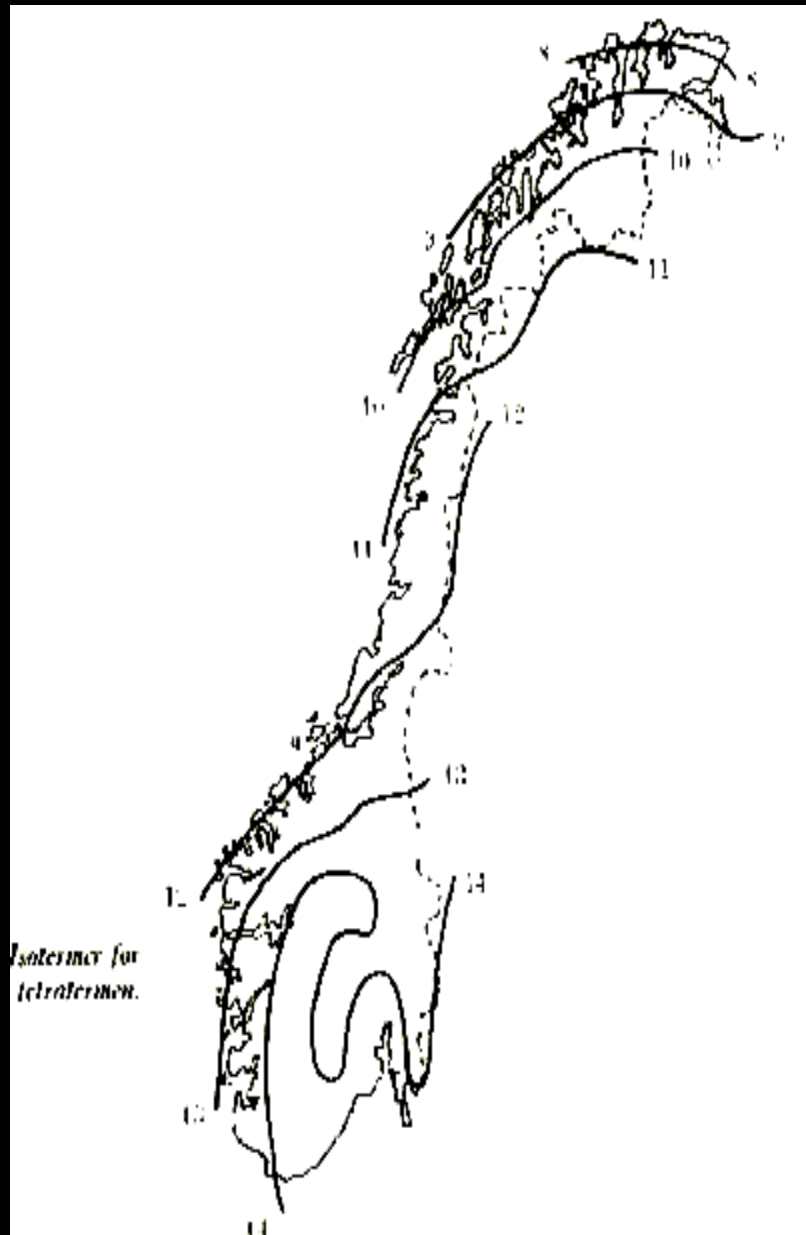
Fra Nord-Norge kom det 34% av de norske landnámsmenn, dvs. ca. 20% av alle landnámsmenn på Island ifølge Landnáma bok

Ísland og Noregur

De som kom fra Vest-Norge hadde med seg såkorn i sekk

...men de må ha blitt skuffet

den islandske sommeren var ikke like varm som de forventet

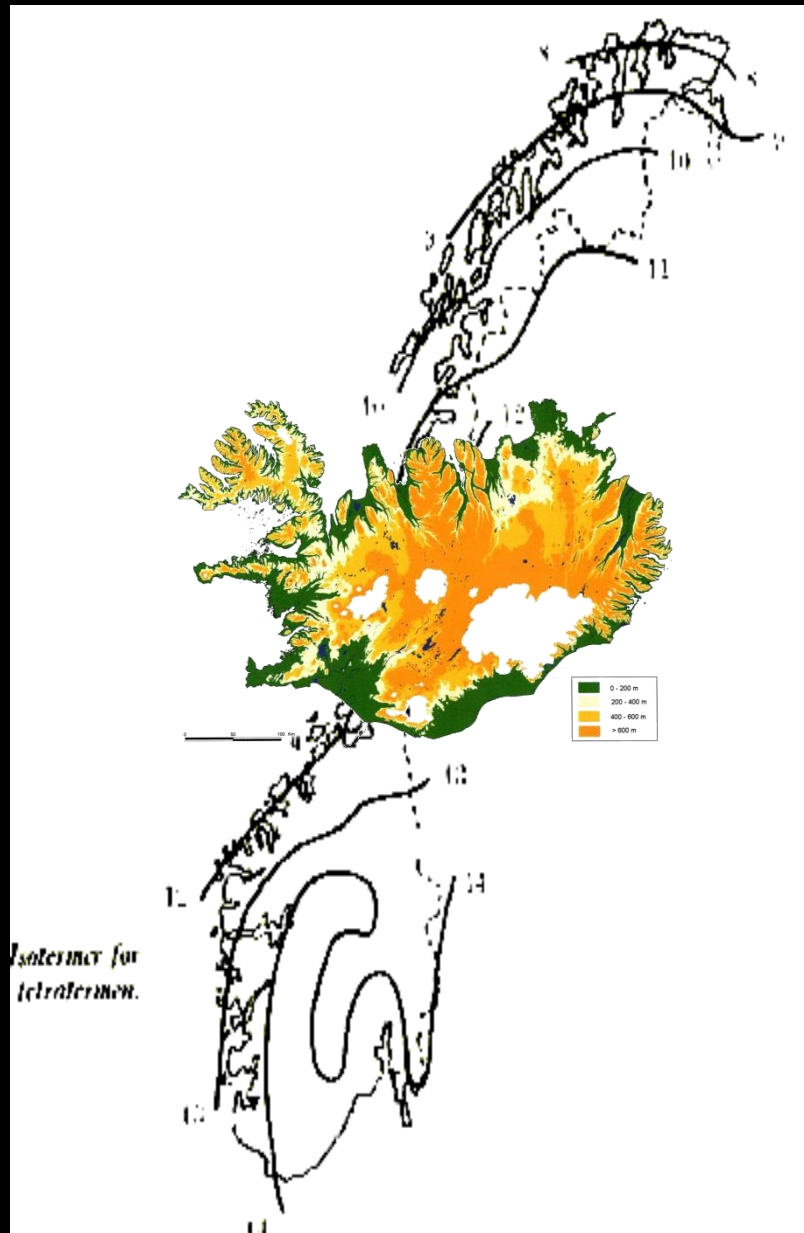
Norge

Tetratermen
juni- september

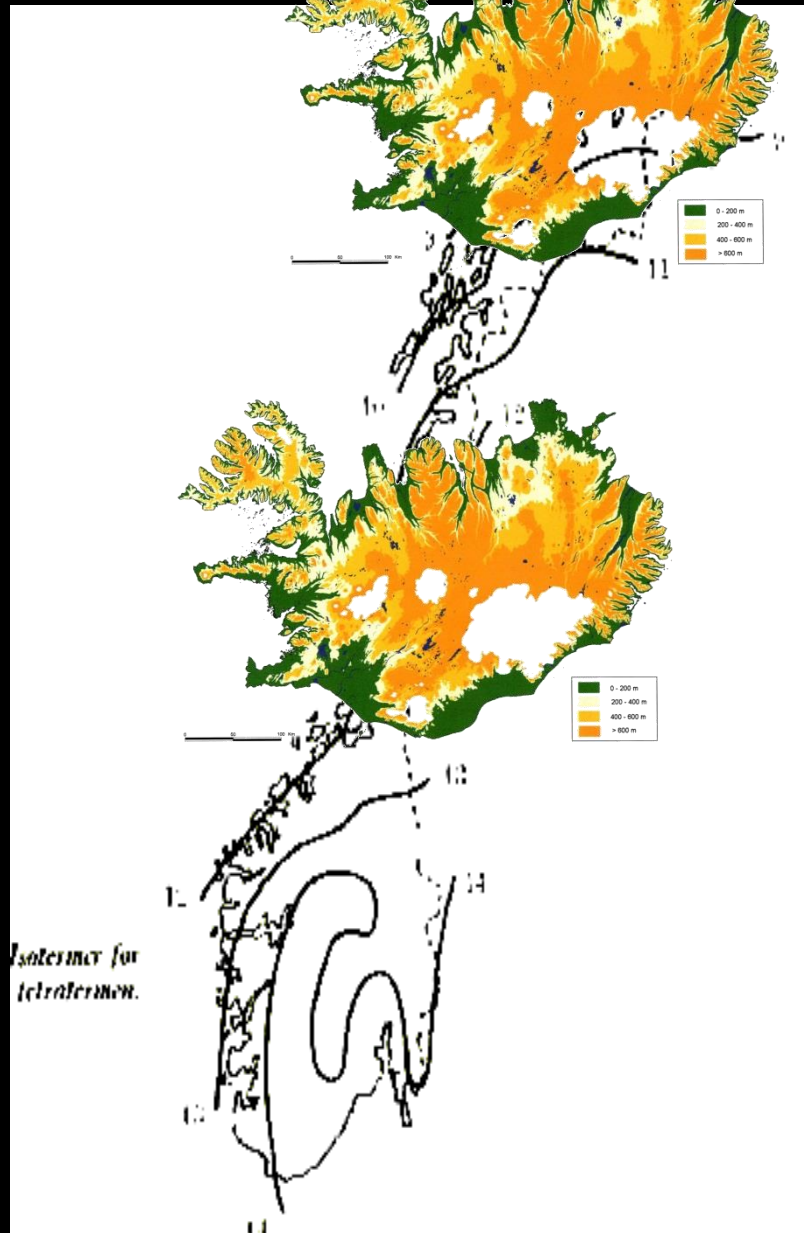
Ísland

På den riktige
breddegrad

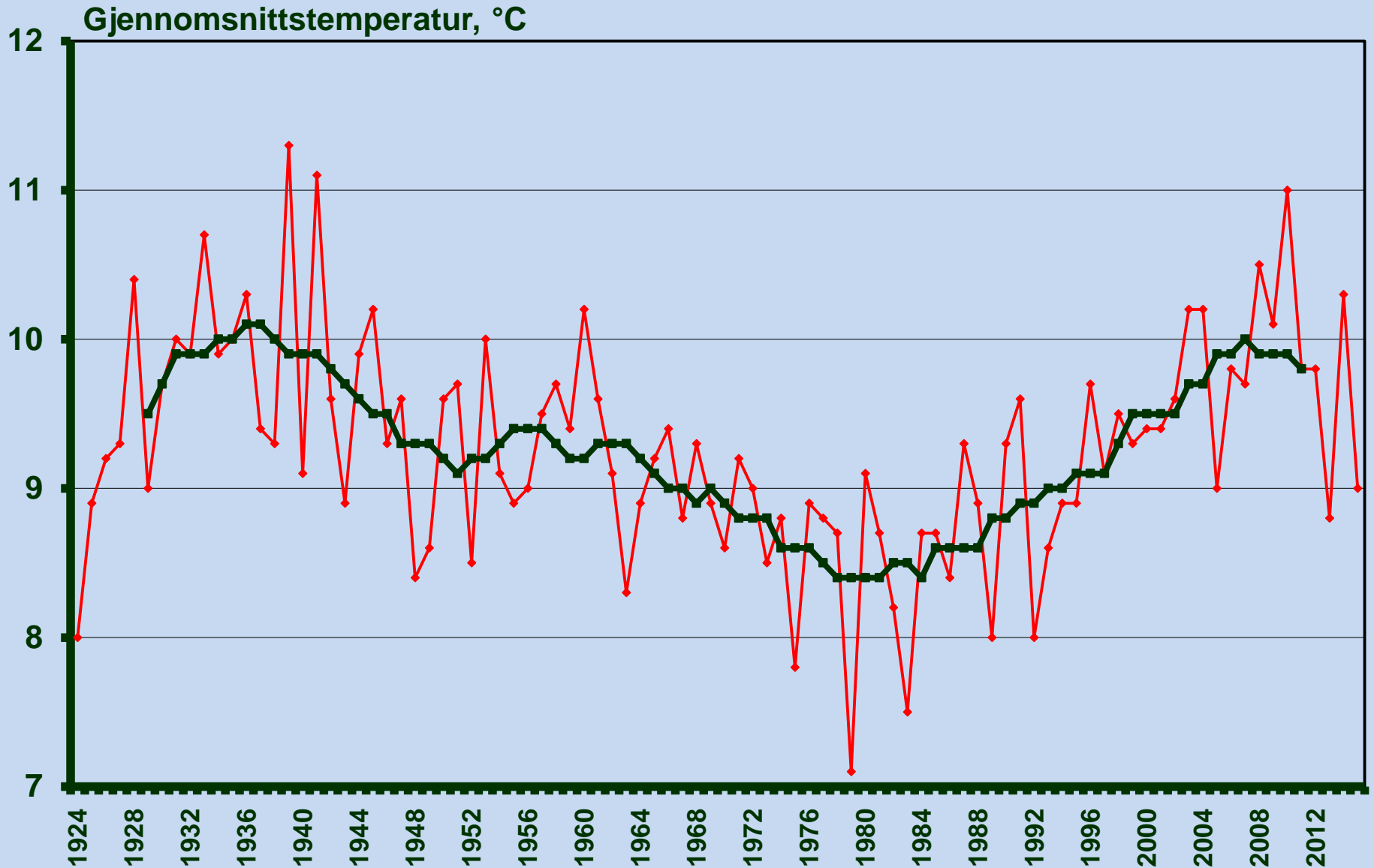
Ísland

Når det har
funnet sin rette
temperatur

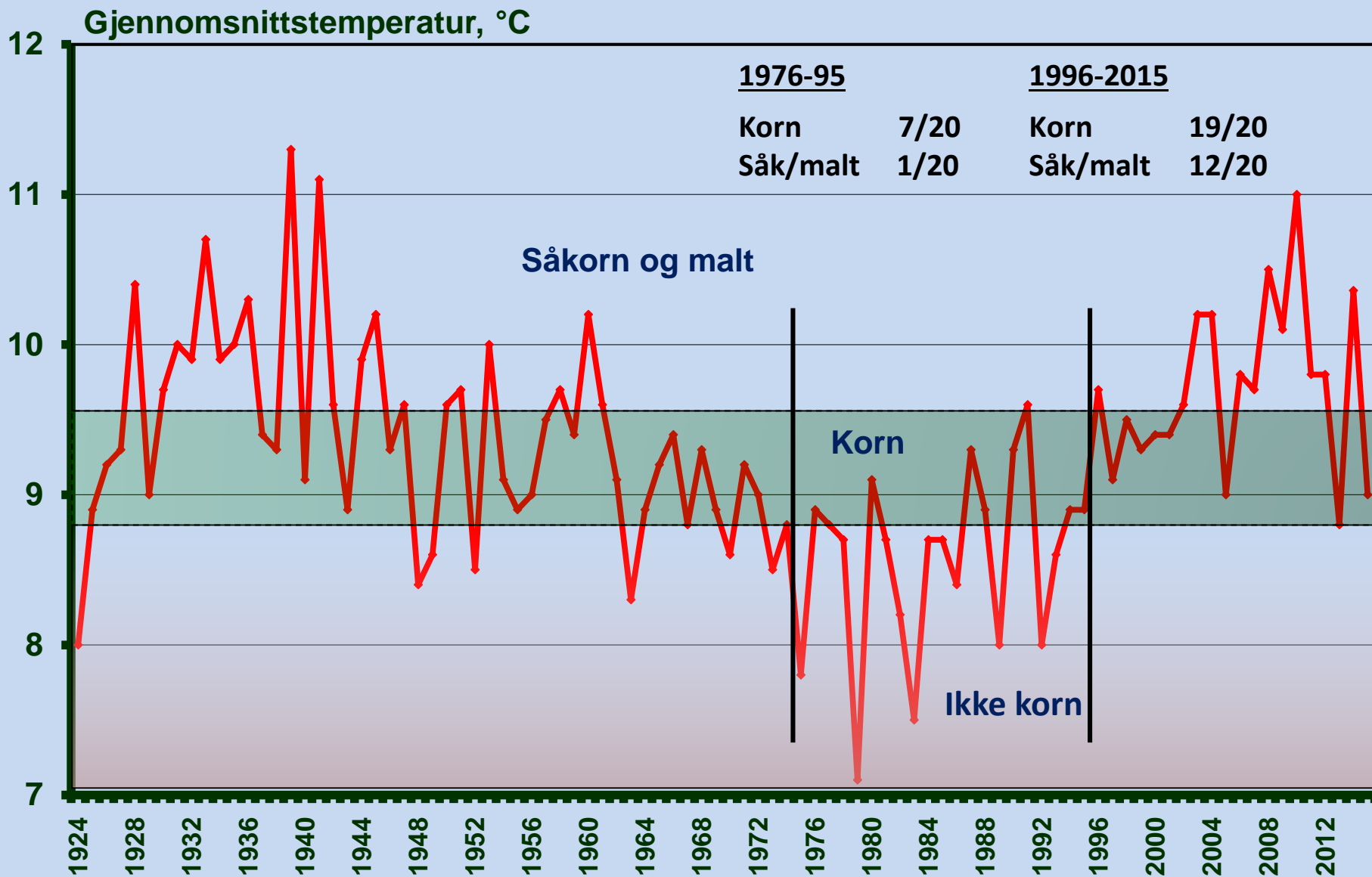

Sommertemperatur i Reykjavík, mai-september, 1924-2015

Rød linje – opprinnelig gjennomsnitt; grønn linje – 11 år glidende gjennomsnitt

Sommertemperatur i Reykjavík, mai-september, 1924-2014

Skoðum byggið – Ta en titt på byggen

Bygg er den kornarten som er tidlig moden og egner seg derfor til dyrking lenger nord.

Hvert korn inneholder et foster av ny plante (kim) og lagringsnæring.

Hvis man skal dyrke korn slik at det vil kunne spire, sånn som såkorn eller malt, er det mye man må passe på

Kím í byggkorni

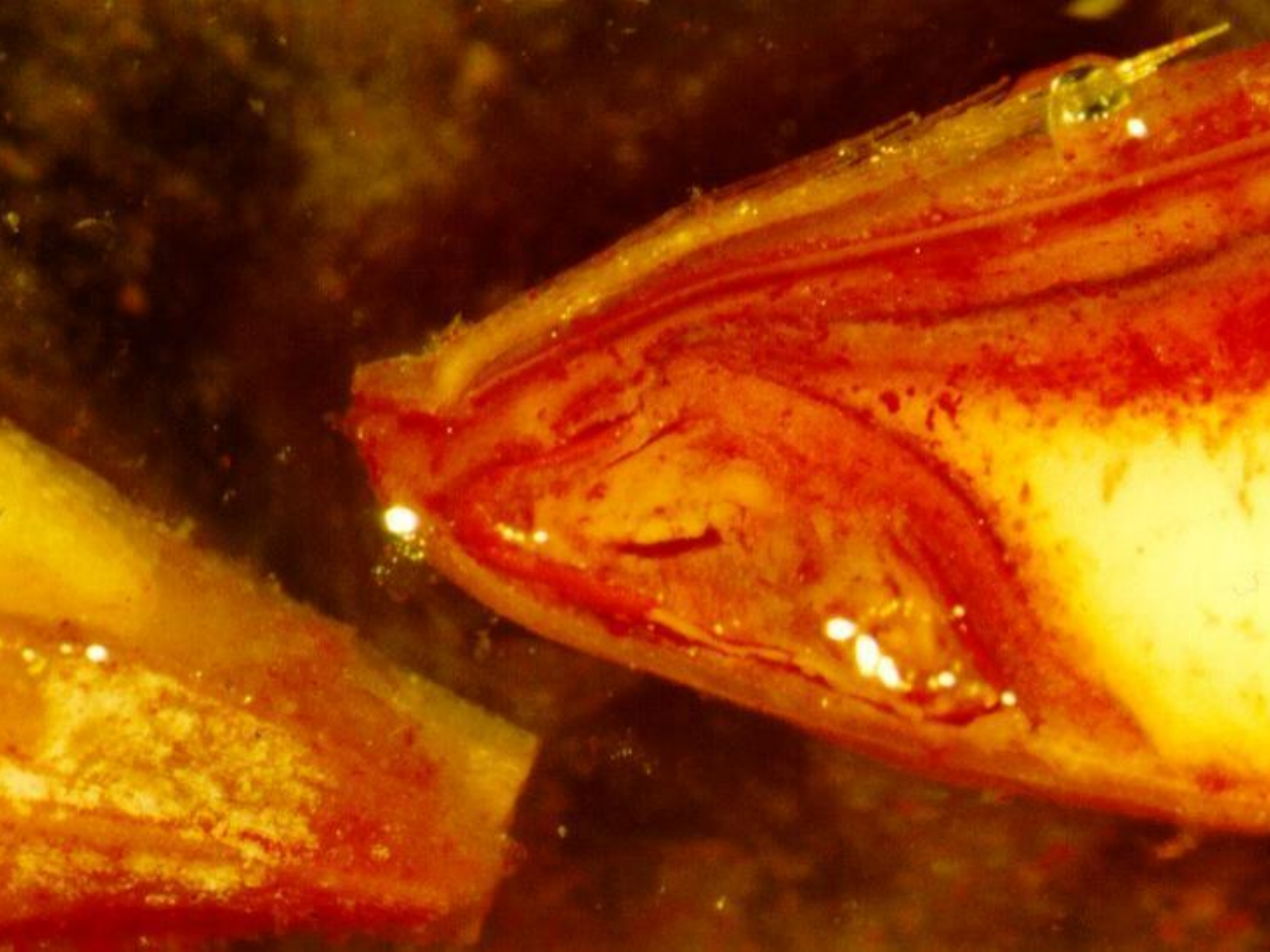
**Kimroten peker
ned men**

**kimstengelen
opp**

Síðustu 30 ár

Når vi startet aktivt med å utvikle korndyrking på Island for 30 år siden, la vi ut forsøk rundt om kring i hele landet, totalt på 60 lokaliteter, med rundt 14.000 forsøksruter

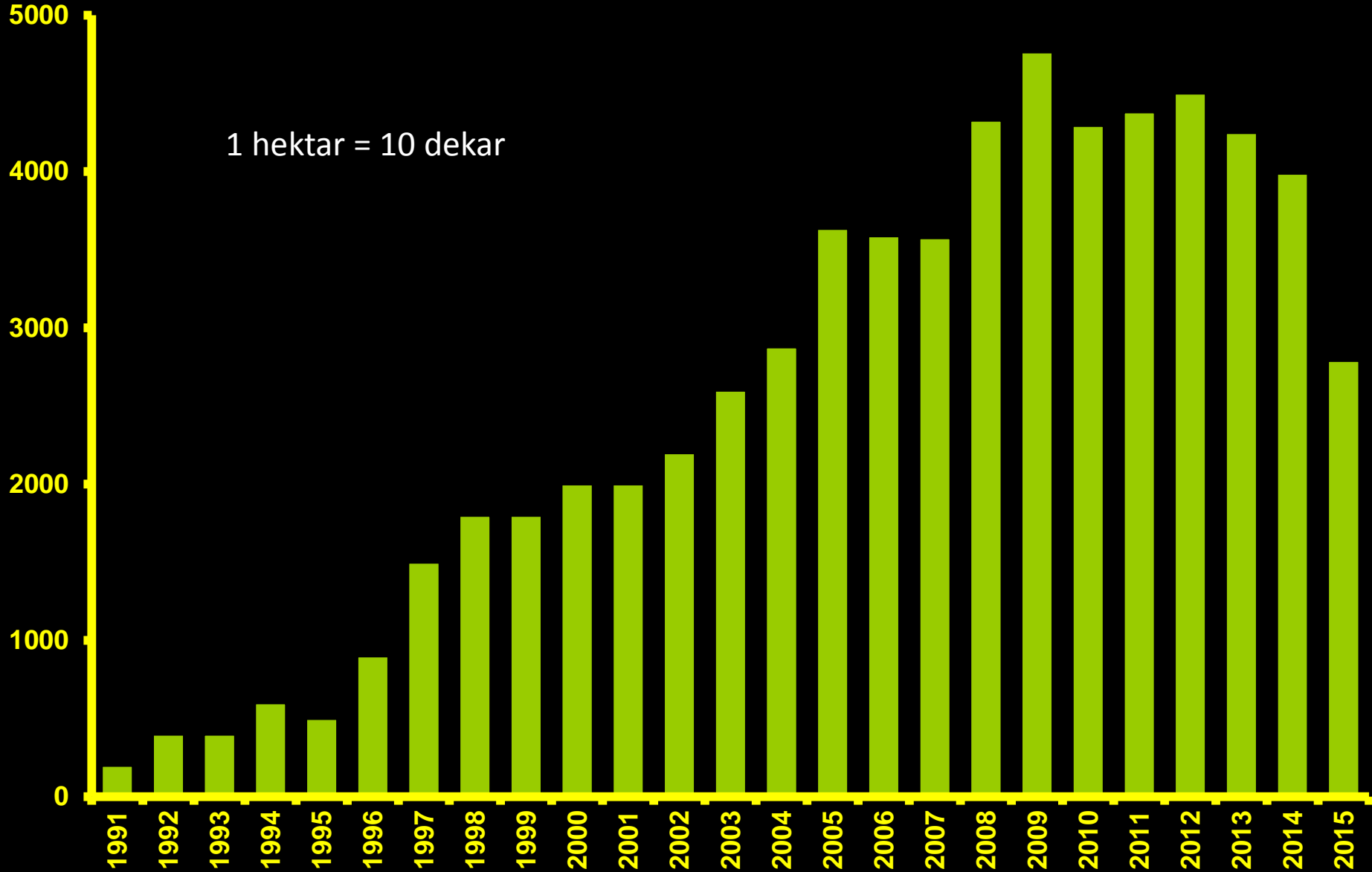
I det siste har vi kun lagt ut forsøk på 4-7 lokaliteter i landet.

I forsøkene

- **sammenlignet vi sorter og foredlingslinjer,**
- **testet vi effekt av jordarbeiding, gjødsling, sykdommer, ugress og diverse utfordringer i korndyrkingen.**

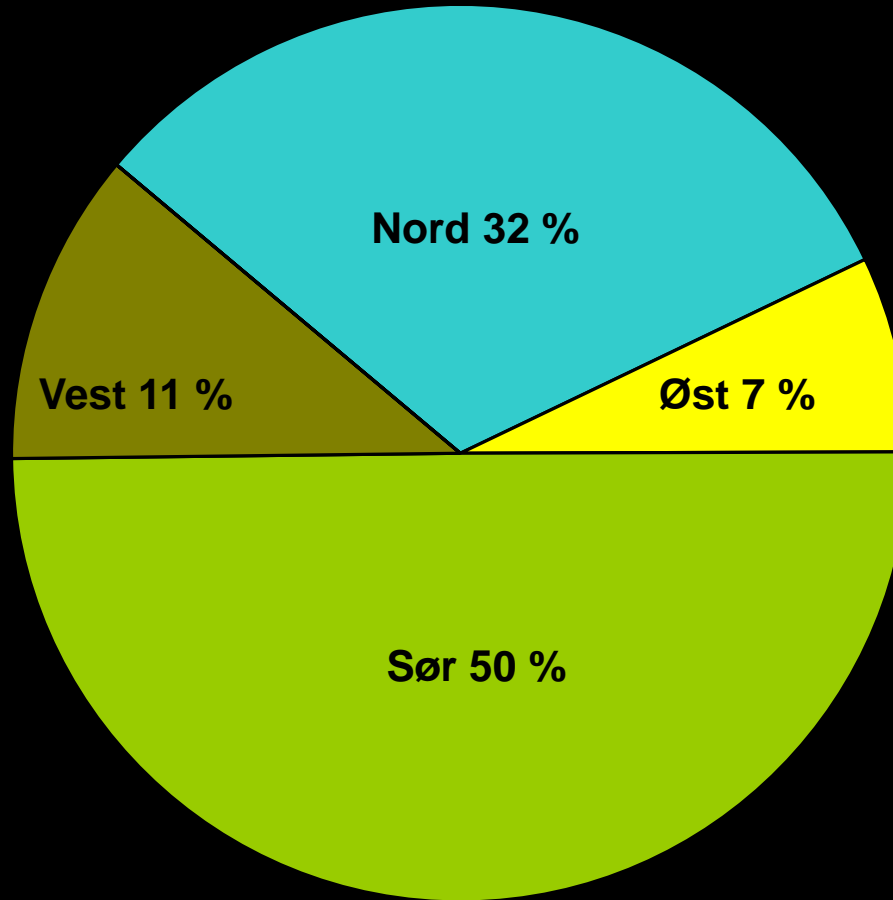
Korndyrking på Island

Hektar

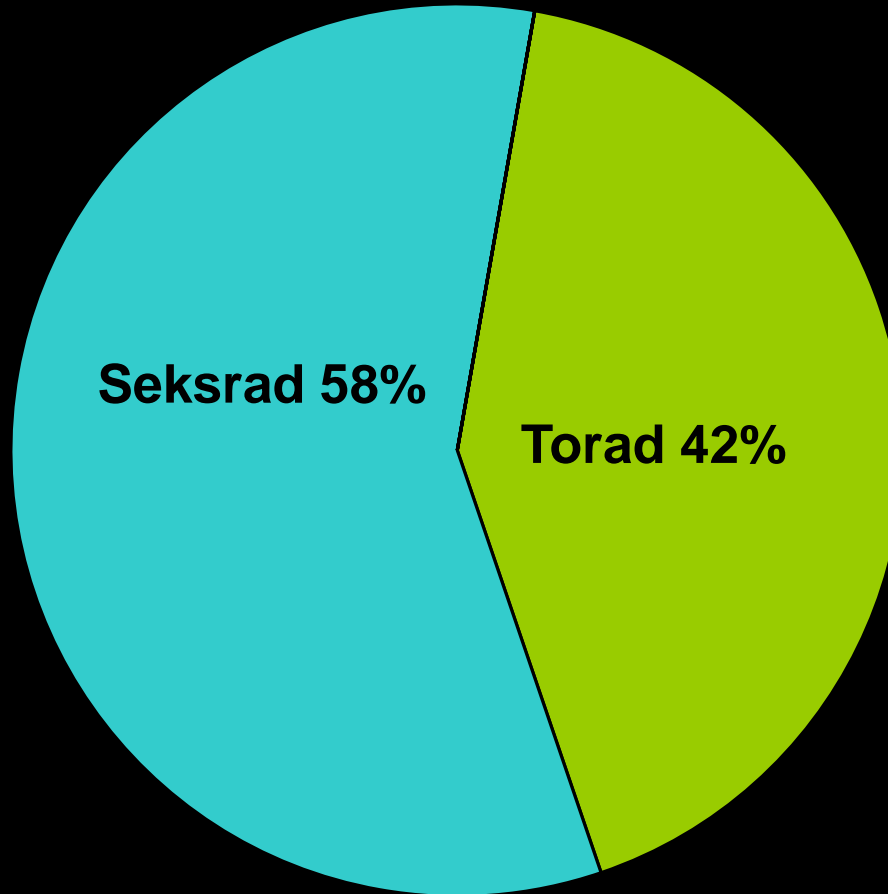

Kornareal fordelt på landet i perioden 2008-2012

totalt 4.300 hektar

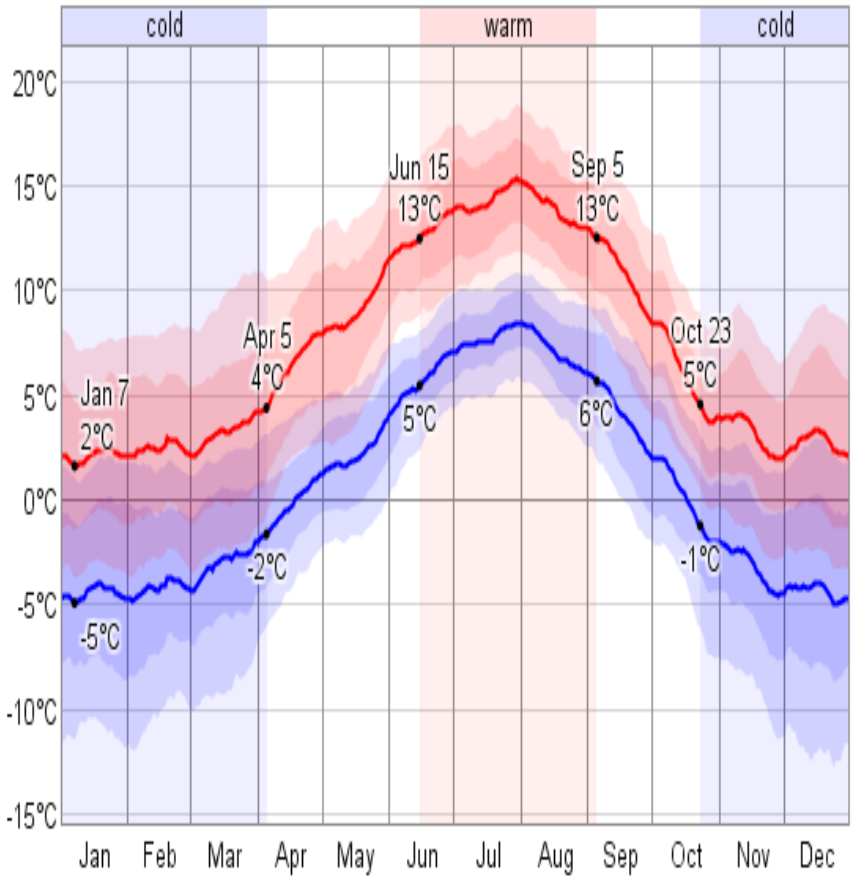
Importert såkorn 2014

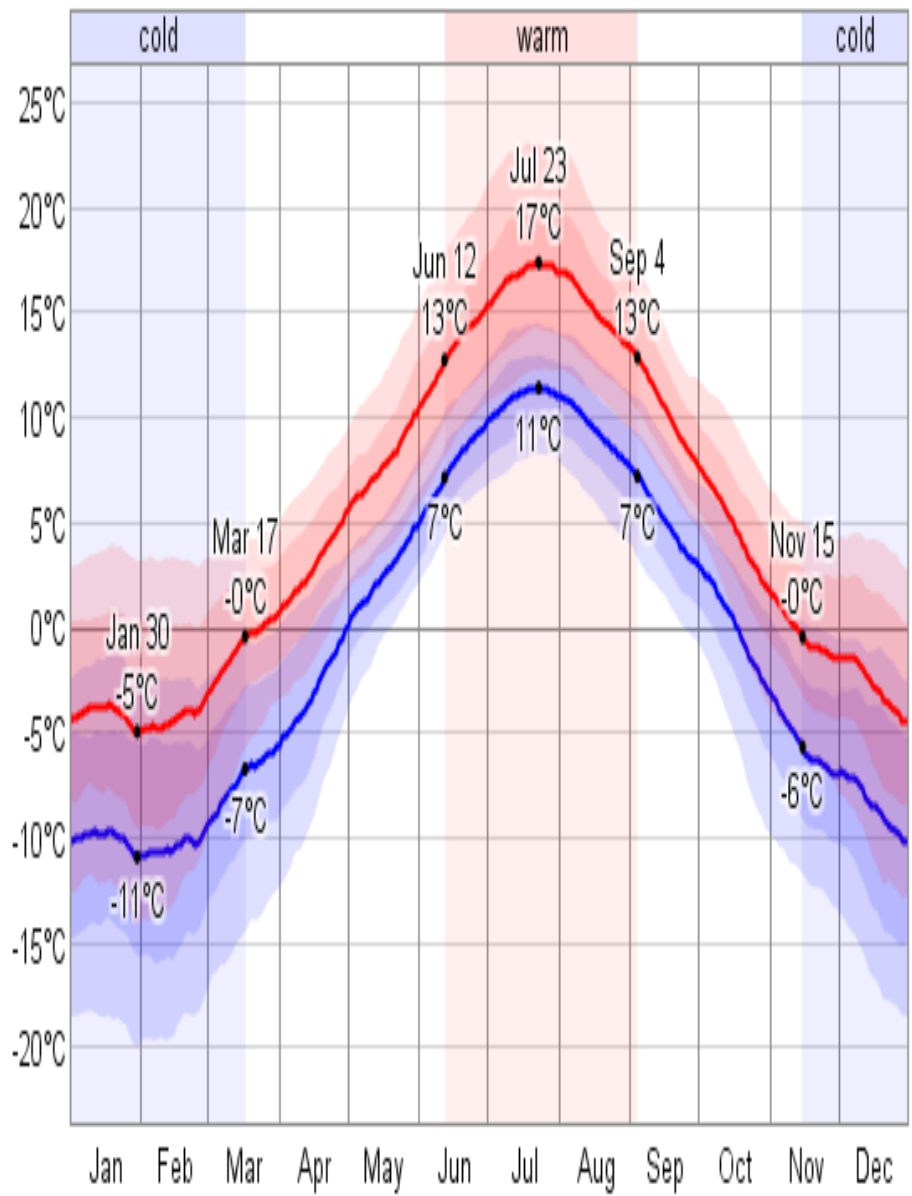
Samanburður á Íslandi og Noregi – Sammenligning

I Alta kan vi forvente at tele alltid er et problem på våren. Høy temperatur midt på sommeren kan motvirke det. Sammenlignet med Akureyri (N-Island), er vinteren i Alta kaldere.

Akureyri

Alta

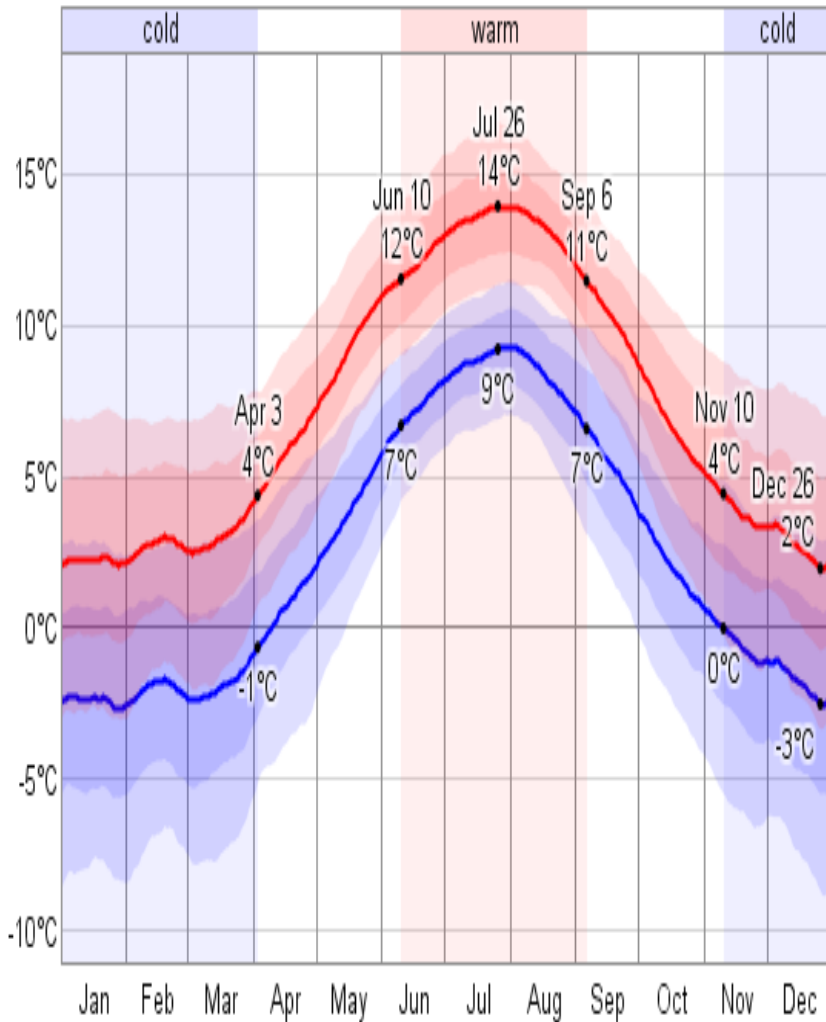

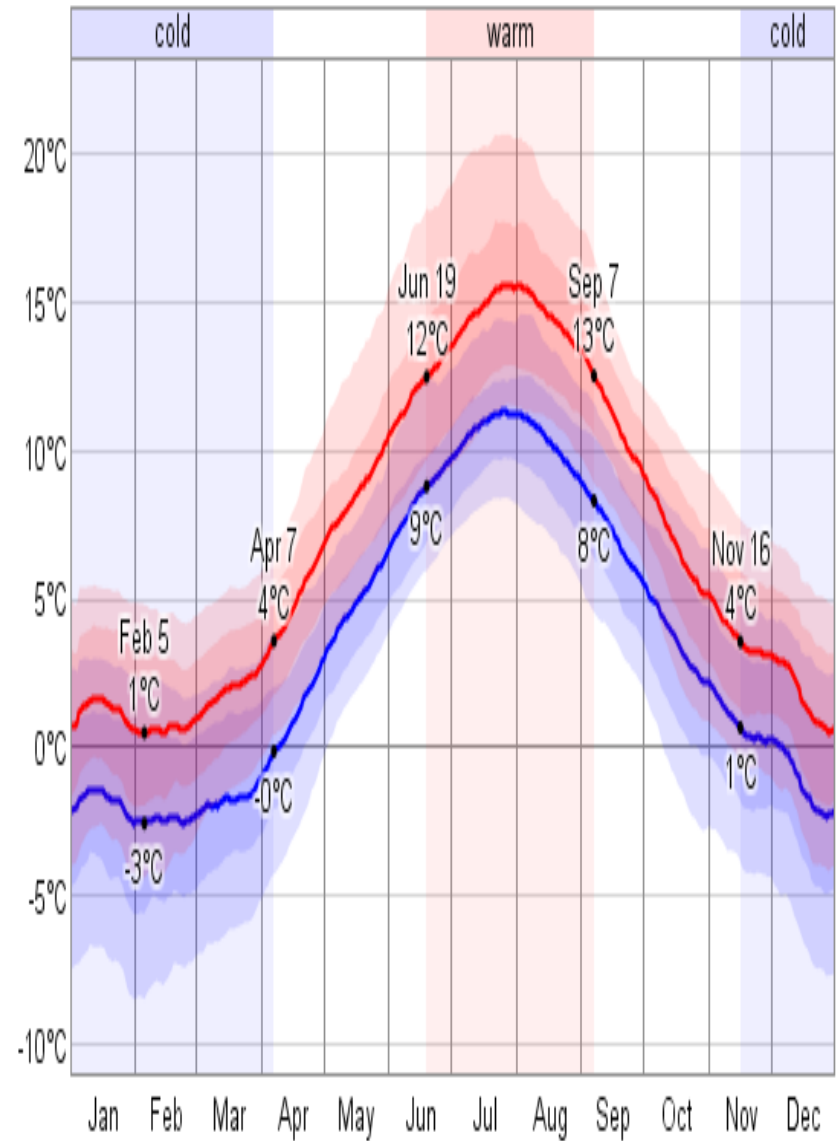
Samanburður á Íslandi og Noregi – Sammenligning

I Lofoten ser det ut som vinteren ikke er kaldere enn i Reykjavík og sommeren er mye varmere i Lofoten. I forhold til varmesum er Lofoten et bedre sted for korndyrking enn Island.

Reykjavík

Leknes

Jarðvinnsla - Jordarbeing

Vi anbefaler pløying fremfor lettere jordarbeing. Lettere jordarbeing kan øke sykdomspress og problemer med ugress slik at plantevernmidler må brukes.

På den lette jorda på Island anbefaler vi pløying på våren for å unngå at det fyk fra åkeren gjennom vinteren. På leirjord sånn som i Norge kan man pløye om høsten.

Sáđtími - såtid

Det viktigste er å så tidlig. Korn benytter seg av lav temperatur om våren, men ikke om høsten. Korn kan tåle frost mens det holder på med å spire, men ikke så godt etter at det er kommet opp fra jorden.

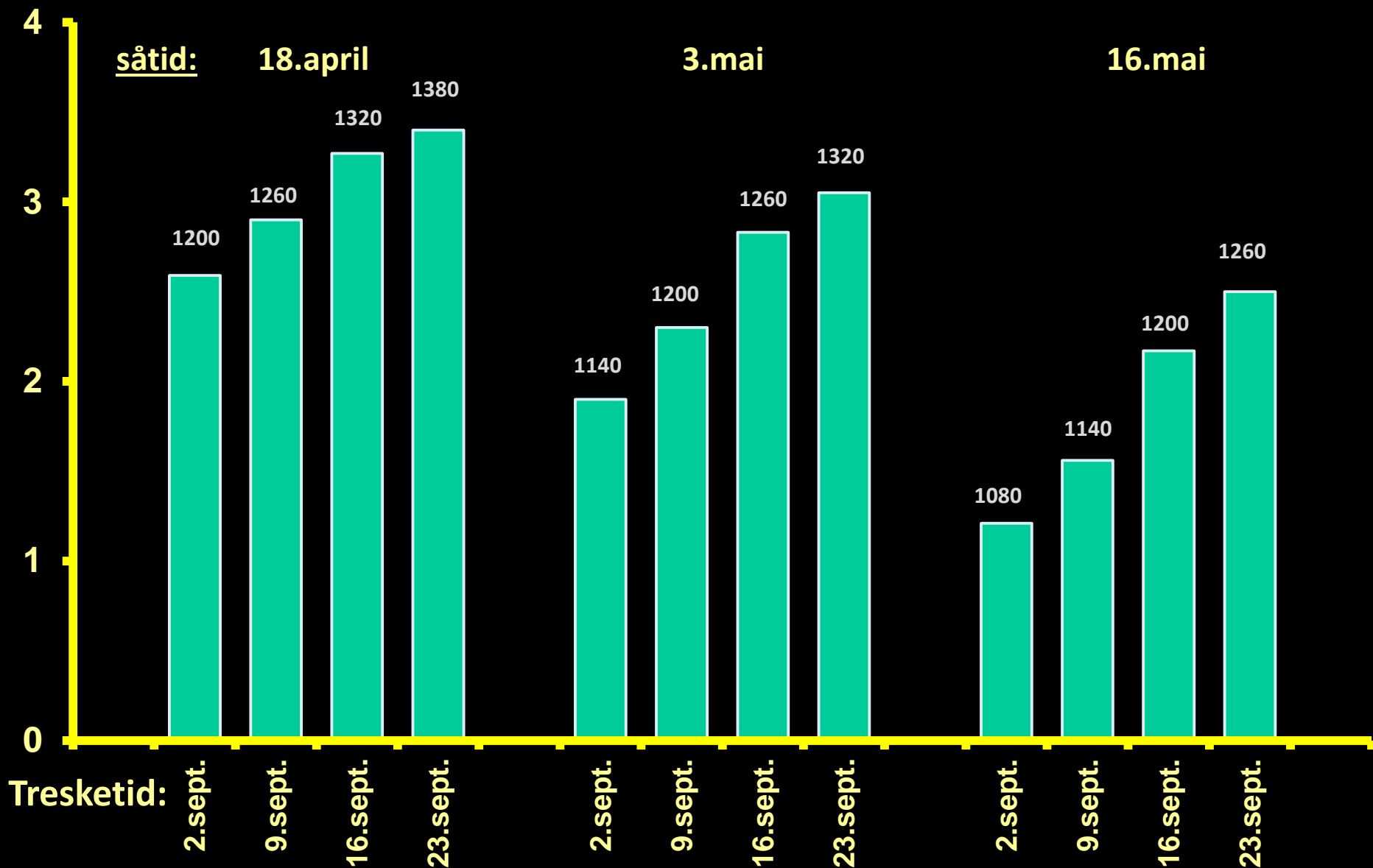
Vi sår så tidlig som mulig etter 20. april og unngår å så senere enn 15. mai.

I gjennomsnitt sår vi til forsøkene 4. mai og tresker 17. september

Så- og tresketid for bygg. Gjennomsn. 3 år (1993, 95 og 96)

Antall døgngrader på toppen av søylene

Korn, tonn tørrstoff/ha

Áburður - gjødsel

Med utgangspunkt i våre forsøksresultater beregner vi at korn dyrket i islandsk jord trenger minimum 20 kg P/ha og 50 kg K/ha

Nitrogenbehov er derimot meget forskjellig, ca. 45 kg N/ha i den mest fruktbare jorda og ca. 120 kg N/ha på sandjord

Áburður - gjødsel

I følge forsøksresultater er det viktig at både gjødsel og korn legges i såraden samtidig slik at kornet kan få spire i kontakt med gjødselen.

Det gir ca. 600 kg av 100% tørr korn pr hektar

Denne prosedyren er ikke brukt i Norge, som jeg har hørt om.

Korpu

Varnarefni - plantevernmidler

Problem med ugress er forskjellig mellom områder. Sykdomspress er også forskjellig mellom områder, år og sorter.

Plantevernmidler er veldig lite brukt, midlene har vært dyre og behovet ikke stort. Men det ser ut som de kommer til å bli mer brukt i fremtiden når billigere plantevernmidler inntreffer markedet.

Byggforedling på Island.

Vi har forsøkt å foredle sorter i forhold til tidlighet og stråstyrke i tillegg til å gi god avling.

Vi har også laget naken bygg med tidlig modning, noe som kan være mulig å bruke i matindustrien.

Islandske sorter – oversikt

Skegla – meget tidlig, torads, ikke lenger med

Kría (Iskria) – tidlig, på markedet

Lómur (Islomur) og Skúmur (Isskumur), er ved å forsvinne fra markedet

Teista og Tjaldur – blev aldrig markedsførte.

06-72 – meget tidlig, seksrads, på vei til å bli en sort

Sorter som egner seg for Nord-Norge

Den eneste 2 rad sorten jeg kan anbefale for Nord Norge er Kría (Iskria).

Nye og gode 6 rad sorter er Aukusti (F) Wolmari (F) og Brage (N)

Også litt eldre sorter sånn som Tiril (N) og Judit (S) men de er ikke lenger på toppen

Kría, vanleg

Kría, uten skall

Ólafur á Þorvaldseyri

Jeg har lyst å nevne den bonden på Island som har vært den mest aktive innen kornproduksjonen, han er den mest innovative og et godt forbilde i ryddig gårdsdrift

Ólafur produserer byggkorn og rapsolje til mat. I tillegg har han et stort gårdsbruk med melkeproduksjon

Og Ólafur er halv norsk

Ólafur, bonde på Þorvaldseyri, til venstre

Þorvaldseyri

27 9 2006

Þorvaldseyri 14. apríl 2010

Sumarið líður – sommeren passerer

kornet gror inn i blåe daler nordpå

og ved isbrekanten i sør

En það haustar – når høsten inntar

Snø i fjellan

Det blåser og fuglene kommer

Nå nytter det ikke å vente

Hve margar þreskivélar? – Hvor mange skurtreskere

Tre på 500 ha

Sytten på 500 ha

Begge to går

Verkunaraðferðir - konserveringsmetoder

1. Lufttett gjæring (krossing) – vanligvis valset med en gang

Den billigste metoden, men utrygg fordi et lite musehull på plasten kan ødelegge mye.

Verkunaraðferðir - konserveringsmetoder

2. Behandlet med propionsyre – valset etterpå.

Hvert enkelte korn må behandles med syre, man sprøyter propionsyren inn nederst ved skruen. Etterpå kan kornet lagres under aerobe forhold.

Verkunaraðferðir - konserveringsmetoder

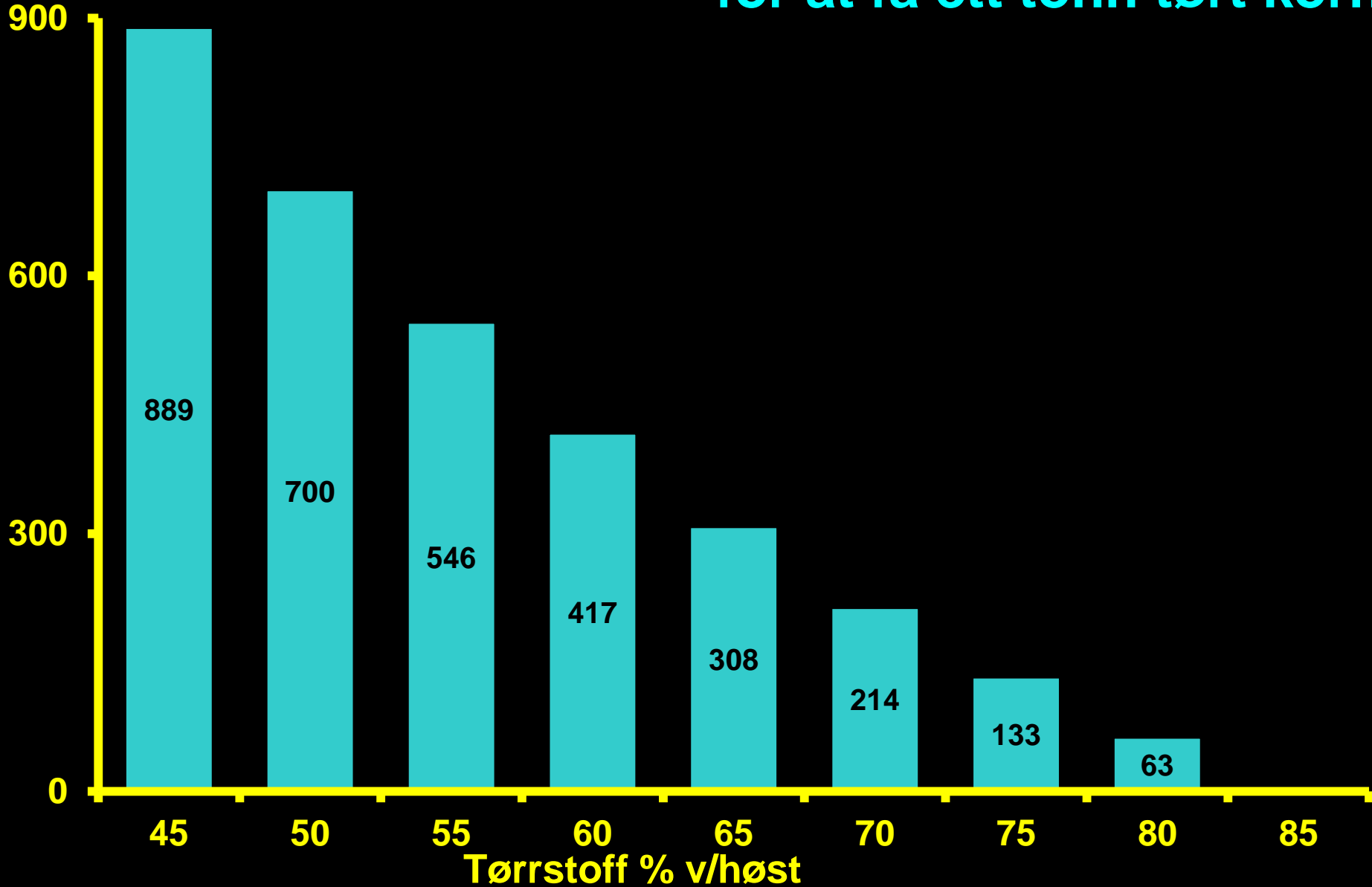
3. Tørket, enten ved hjelp av jordvarme, olje eller begge deler

Metoden kan være dyr hvis kornet er vått når det høstes

Men sikker, tørket korn er lett håndterlig.
Etterpå males kornet vanligvis.

Vann, som tørkes bort for at få ett tonn tørt korn

Vann, kg

Þá er þessu lokið – og til slutt

Etter tresking ser forsøksfeltet slik ut

Takk for at dere hørte på

Korpu

